

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De consuetudine. Consilium XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

& omnibus numeris sit absoluta; & actus consummati, atque extremæ perfectionis omnia signa & argumenta habeat; & sic de voluntatis imperfectione nihil obijci possit; & imperfectio in defectu solemnitarum, quæ vel ex iure communi, vel alio suo alio statuto requiruntur, nullo modo ei nocere possit.

¶ Et cum in suo genere ex dicta consuetudine Ecclesiastica Cleri Leodiensis pro perfecto testamento haberi debeat hæc testographa scriptura, hoc quoque consequens est, ut secundum sic obtinentem consuetudinem declarata hæc voluntas non tantum Leodij, & ad bona Leodiensia; sed per totum orbem terrarum quoque obtinere & vires suas exercere debeat, *DI. in l. 1. Cod. De sacros. Eccles.* ex rationibus, quas ad id probandum diligentissimè & exactissimè in medium adduxit præfatus Dominus Oranus. Cum & inter Barbaros, & barbaro ritu conditum testamentum apud nostros obtinere debeat, ut de testamento in Damasco condito respondit Baldus *conf. 65. In Damasco vol. 4.*

De consuetudine.

S V M M A R I V M.

Statutum ut in Ecclesiis non nisi Nobiles recipiantur.

1. 3. Statutum quod nisi nobiles ad Ecclesiam recipiantur an valeat.
2. Laicus de beneficiis disponere non debet.
4. Copula inter personas post qualitatem immediatè subiectas repetit qualitatem in singulis.
5. Copula aequaliter dividit.
6. Iuramentum loco probationis succedit.
7. Consuetudo legi & statuti optima interpret.
8. Media ab extremis regulantur.
9. Nobilis non est qui patre plebeo nascitur.
10. Radix infecta nocet.
11. Iuramentum non admittendum, ubi est probatio.
12. Iuramento ubi aliquid decisi permittitur, semper admittitur probatio in contrarium.

CONSILIVM XII.

V I S I S verbis foundationis Ecclesiæ & Collegij Andanensis, quæ narrativè repetuntur in literis confirmatorijs foundationis & privilegiorum ejusdem Ecclesiæ per Philippum Ducem Austriæ concessis, quæ sunt, *Selon laquelle fondation nulle Damoselle ne peut estre receve en icelle Eglise, s'elle n'est tenue & reputée noble femme de quatre costez, de pere & de mere, procréée en leal mariage, & à la reception d'icelle le convient ainsi certifier & inter par ses parens & amis, que soient nobles.* Hoc est, secundum quam foundationem nulla Domicella potest recipi in ista Ecclesia, nisi sit habita & reputata femina nobilis, ex quatuor lateribus à patre & à matre, procreata in legitimo matrimonio; & in receptione illius convenit ita certificari & iurari per suos parentes & amicos, qui sint nobiles. Visà item formulâ iuramenti, secundum quam testes super huiusmodi nobilitate recipiendarum Domicellarum ad dictum Collegium producti jurare consueverunt ultra annos 400. & plures, quæ ita habet, *Je N. iure sur les saints Euangiles ceste presente Damoselle N. estre gentille femme* Conf. Wamcl. Tom. 1.

de pere, de mere, d'ave & tresave, & de tous loyaux mariages, hoc est, Ego N. iuro ad sancta Evangelia, istam præsentem Domicellam N. esse faminam nobilem à patre, à matre, avo, ab avo, & omnibus matrimonijs legitimis. Expensâ quoque diligenter consuetudine, usu, & observatione, quibus ultra hominum memoriam in singularum Domicellarum ad dictum Collegium receptione, dicta Ecclesia usa est, videlicet quod singulæ admittenda seu recipienda necesse habuerint probare & probaverint nobilitatem ex quatuor partibus pro parte matris, & quod aliquando, quæ intra eos gradus aliquem natalium defectum patiebantur, repullam palli sint; videtur nobis sub scriptis Dominam Præpositam, Decanam, & Capitulum non teneri ad receptionem Domicellæ A. de cuius receptione & admissione nunc agitur.

Nam in primis quamvis reprobari videatur statutum & consuetudo alicujus Ecclesiæ de non recipiendis nisi nobilibus, *c. penult. de præbend. & ibi Panor. & alij*; nullo tamen iure prohibetur ita primum fundari Collegium, ut non nisi nobiles in eo recipiantur. ¶ Sic enim licet iuri repugnare videatur, quod laicus habeat aliquod jus disponendi de beneficijs, *c. 1. & per totam causam xvi. quest. 7.* propter foundationem tamen jus patronatus reservari laico, extra *De iure patron. per tot.* ius providendi, consulendi, & sacerdotem inveniendi ei relinqui potest, *c. Quicumque fidelium xvi. q. 7.* Ita etiam nihil vetat, propter voluntatem & desiderium fundatoris, sic fundari Ecclesiam, ut non nisi nobiles in ea recipiantur. ¶ Sic ut non à statuto Capituli aut consuetudine dependeat observatio hæc, sed à foundatione, quæ non nisi Papæ vel Episcopi auctoritate fieri solet, *c. Consultationib. De donat. c. Illud de iure patron. ideoque improbanda non est, neque per aliquem ei derogandum, Clem. Quia contingit De Relig. domib. Rebus in praxi benefic. ut. certa pars signaturæ n. 44. ad verb. nec non iure patronatus. l. i. c. interim sint non pauci, qui existiment huiusmodi statutum & consuetudinem non valere, quos alibi refert Andreas Tyracellus, de Nobilitate cap. 20. n. 19.*

Constitutâ itaque validitate huiusmodi statuti in prima foundatione (ut patet ex dictis literis confirmatorijs) facti, videamus, quid sibi velint illa verba, *Noble femme de quatre costez, de pere & de mere, procréée en leal mariage,* hoc est, Nobilis femina ex quatuor lateribus à patre, & à matre procreata in legitimo matrimonio; hoc ne, quod consanguinei dictæ Domicellæ prætendunt, ut duo gradus nobilitatis ex parte patris; & item alij duo (qui cum alijs duobus quatuor partes efficiunt) ex parte matris sufficiant; an verò utrimque quatuor? * Et magis est, ut utrimque quatuor requirantur. Cum enim requiratur qualitas ista nobilitatis quatuor partium, eaque ex parte matris & patris; vis copulæ, quæ est inter personas post qualitatem immediatè subiectas, efficit, ut in singulis solida & integra qualitas repetita videatur, *l. Si 20. §. Cato de fundo instructo leg. quemadmodum intelligeretur, si post nominatas personas qualitas aut conditio subijceretur, l. Mulieri & Titio 74. De cond. & demonstr.*

Cæterum cum sine ambiguitate non sint ea
B 3 verba

verba præter naturam copulæ, quæ equaliter dividit, l. Reos 11. §. cum tabula De duob. res; ex his, quæ extrinsecus sunt, facilius illorum intellectus apparebit. Cum ergo prædicta formula iuramenti, quæ executionem dicti statuti à prima fundatione introducti continet, & illius usum representat, requirat nobilitatem à patre & matre, avo & teravo, evidentiſſimum est, duos gradus nobilitatis utrimque non si ficere: frustra enim alioqui jurare oporteret de nobilitate tertij avi, si illa non requireretur; non requireretur autem si ex utroque latere duo nobilitatis gradus sufficerent. * Proinde ut probari non debet, nisi quod ad intentionem agentis satis est, Bar. & alij in l. Divis 33. De re indic. nec etiam jurari loco probationis, cum iuramentum in locum probationis succedat, l. Sed si 11. §. si cum de hereditate De re iur. ita omne id probandum vel asserendum est, sine quo obtineri non posset, ideoque cum iuramentum sub illa forma deferatur ex dicto statuto, ut non de avo tantum, sed tertio avo etiam iuret; ita omnino præstandum est, alioqui non relevaret, l. 3 §. fin. De iur. reur.

6 Etiam quoque illa formulâ, per quam usus & intellectus statuti alioqui satis percipi posset, omnium apertissima simul & verissima eorum verborum interpretatio colligitur ex superius relata consuetudine & usu dicti statuti, qui ultra hominum memoriam fuisse proponitur. Est enim consuetudo, usus, & observatio, ut legis, ita quoque statuti optima interpretes, cum de illius interpretatione agitur, l. Si de interpretatione, cum l. seq. & ibi Bald. De legib. c. Cum dilectus 8. De consuet. Dec. cons. 538. Viso puncto, num. 3. & cum secundum eam consuetudinem perpetuo ac continue observata fuerit, dicti statuti hæc interpretatio observari & minime mutari debet, l. Minime De legib. Tantoque magis id sequendum est, quod similitum Collegiorum, veluti Nivelensis & Malbodiensis similis sit observatio, l. de quibus in princ. d. tit. eaque interpretatio per consuetudinem introducta, nullâ ratione verbis statuti repugnet, sed tantum dubium casum declarat.

Qua ratione satis etiam demonstratur, quid intelligi debeat per vocem *tresave*. Nam quamvis ex ordine & numero personarum tertio gradu in dicta formula videatur is poni, quia scilicet proxime post avum ponitur, ut avus immediate post patrem subijcitur; sic ut quemadmodum avus patris, cui subijcitur, proximus est, ita *tresave* avo sit proximus: tamen, quia usu ita fuit receptum, ut non tantum de proavo, qui tertio tantum gradu esset, sed etiam abavo, qui tertius est avus ejus, de quo queritur, jurare oporteret; sit, ut proprietatem compolite vocis sequentes, per *tresave* tertium avum seu abavum intelligere debeamus. Alioqui enim supervacaneus & superfluous is esset; videlicet si ex singulorum parentum parte duo nobilitatis gradus sufficerent: aut alioqui iuramentum defectuosum esset, quia requisita ulterioris gradus idonea conditione, de media nihil dictum videretur, sine qua tamen ad superiorem ab inferiore, aut ab eadem superiore ad inferiorem non posset fieri transitio. Nobilitas enim abavi quid prodest, si succedens proavus est naturalis? Ne igitur alte-

rum illorum duorum edmittatur, dictionem *tresave* de tertio avo seu abavo accipi convenit: neque sic censetur omitti, aut non desiderari proavi nobilitatis conditio. * Nam extremis requisitis, media virtute extremorum facile subintelliguntur aut præsumuntur etiam requiri, sub eadem qualitate & conditione, quia media extremorum naturam & conditionem sequuntur, l. Sicut 8. §. non videtur 15. Quid. med. pign. vel hypoth. sel. præses in loco ab extremis.

Cum igitur proponatur proavum matrem Domicellæ A. hominem vulgarem, nullius nobilitatis, & illius proaviam illegitimam fuisse; nulla ratione potest conditio dictæ Domicellæ A. idonea esse, ut recipi debeat ad dictum Collegium: * nam ex homine plebeio nati, etiamsi mater nobilis fuerit, nobiles esse non possunt, Bald. in l. ult. in fin. C. de serv. fugitivis, & in l. 2. C. de iure emphy. Nati item ex bastardo seu illegitimo, etiamsi eorum parens nobilis fuerit, non transulam ad parentem suum bastardum seu nothum nobilitatem, accipere non intelliguntur, Bald. in l. Cum legitime. De statu hom. Bar. in l. 1. C. de dign. lib. 12. late And. Tyracel. de Nobilit. cap. 15. n. 10. * Ex infecta enim radice fructus integri non proferuntur, 10 Tyracel. d. c. 15. n. 24. Ita ut in casu præsentis admodum laborandum non sit, an per dictionem *tresave* abavus aut proavus significetur: quia semper verum manet, non posse dictæ Domicellæ A. nobilitatem ex parte matris ultra secundum gradum demonstrari, cum in tertio gradu inveniat proavus non nobilis, & proavia ex nobili quidem patre, sed illegitimè nata.

Quod novissimè queritur, an Domina Præposita, Decana, & Capitulum debeant admittere consanguineos dictæ Domicellæ A. ad dictorum statutorum iuramentum, dubitationem nullam habet. * Cum enim in contrarium extet probatio, non est permittendum hoc anceps & periculosum iuramentum, ut perjurium vitetur, Bald. in l. 1. n. 4. C. si advers. libert. & in l. Contra negantem n. 7. C. De lege Aquil. & ne perjurium adversus statuta dicti collegij à prima fundatione recepta fiat. * Ut in simili, ex causa contraria probationis vel veritatis, de qua aliunde constat, aut ob metum verisimilis perjurij, iudex potest reculare delationem iuramenti in litem, l. Videamus 4. §. iurare De in lit. iurando, aut declarationis damnorum, quæ quis ex alieno delicto passus est, l. inf. Si quando C. Unde vi. Generale quoque est, ut in his, quæ non vera probatione, sed iuramento partis decidi jubentur lege vel statuto, admittantur probationes in contrarium, l. inf. in d. l. Si quando n. 28. quæ offeruntur ab eo, cuius aliquo modo interest.

Atque ita nobis subscriptis utriusque Iuris Doctoribus pro parte dictarum Dominarum Præpositæ, Decanæ, & Capituli requisitis secundum ea, quæ propolita sunt, de iure respondendum & tenendum videtur.